

T.B.M.M.
BARİŞ ve DEMOKRASİ PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı: 2527
Tarih: 03.02.2013

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

03.03.1924 tarih ve 430 sayılı **Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun** (Öğretim Birliği Yasası) yürürlükten kaldırılması hakkında kanun teklifim gerekçesiyle birlikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Altan TAN
Diyarbakır Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI				
Tali Komisyon	-Anayasa			
Esas Komisyon	Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor			
Tarih:	18 Şubat 2013		E. No: 2/1234	
Ysm.Uzm.	Bşk.Yrd.	Başkan	Gn.Sek.Yrd.	Gn.Sek.
CD	12	ME	12	12
TBMM BAŞKANI	12			

TBMM KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LİĞİ
07 Şubat 2013
Numara:

T B M M KÜTÜPHANE VE ARŞİV İŞLM. BAŞKANLIĞI
07 Şubat 2013
No : 179902

GENEL GEREKÇE

Türkiye 1924 yılında o günün şartlarına ve zihinsel atmosferine göre düşünülmüş ve yürürlüğe sokulmuş olan bir eğitim politikasını (Tevhid-i Tedrisat Kanunu) devam ettirmektedir. Eğitime millî bir karakter kazandıran ve eğitim-öğretimin tüm unsurlarıyla tek merkezden kumanda edilmesine yol açan, dolayısıyla hiyerarşik bir yapılanmayı da beraberinde getiren bu “tevhitçi” eğitim anlayışı bugün hâlâ yürürlüktedir. Ve ne yazık ki gelişen dünyanın taleplerine cevap verememektedir. Kanun ilk kez Atatürk’ün, 1 Mart 1924 tarihinde TBMM’de yaptığı konuşması ile başlamıştır. O gün yaptığı konuşmada, eğitim ve öğretimin birleştirilmesinin önemini vurgulamıştır. Sonrasında Saruhan Mebusu Vasıf Çınar ve arkadaşları, Tevhid-i Tedrisat hakkındaki kanun teklifini TBMM’ye sunmuştur.

TBMM’ye sunulan Kanun’un gerekçesinde şöyle denilmiştir: *“Bir devletin irfan ve maarif-i umumiye siyasetinde, milletin fikir ve his itibariyle vahdetini temin etmek için Tevhid-i Tedrisat en doğru, en ilmî, en asrî ve her yerde fevâid ve muhassenâtı görülmüş bir umdedir... Saltanat-ı Munderise-i Osmaniye, Tevhid-i Tedrisat’a başlamak istemiş ise de buna muvaffak olamamış ve bilakis bu hususta bir ikilik bile vücuda gelmiştir. Bu ikilik, vahdet-i terbiye ve tedris nokta-i nazarından birçok muzır neticeler tevliid etti. Bir millet efradı ancak bir terbiye görebilir. İki türlü terbiye, bir memlekette iki türlü insan yetiştirir. Bu ise vahdet-i his ve fikir ve tesânüt gayelerini külliyyen muhildir. Teklif-i Kanunîmizin kabulü takdirinde Türkiye Cumhuriyeti dâhilindeki bilumum irfan müessesâtının merci-i yegânesi Maârif Vekâleti olacaktır...”*

Gerekçede “Bir millet efradı ancak bir terbiye görebilir. İki türlü terbiye, bir memlekette iki türlü insan yetiştirir” ifadesi bir bakıma tek-tipçi eğitim anlayışının tohumlarının atıldığı göstermektedir. Kanun içerdği maddelerin kabulüyle meclisten geçmiştir.

Kanun, devlet denetimi dışında eğitim veren tüm öğretim kurumlarının varlığına son verdiği gibi din eğitimi devletin tekeline alınmış ve vakıflarda devletin tasarrufuna verilmiştir. Bakıldığında 1924 yılında mecliste kabul edilen yasalarla bir bakıma ileride gerçekleşecek olan bazı değişikliklerin alt yapısının oluşturulmak istendiği görülmektedir.

Cumhuriyet döneminde eğitim sisteminin, tekçi ve ulus devlet inşasında önemli bir rol oynadığı bir gerçektir. Bu zihniyet bilindiği gibi kanun ve yasaklarla yerleştirilmeye çalışılmıştır.

Vahim olan o dönemin milliyetçi, ulus devletçi ve Türk ırkının yüceltilmesini esas alan anlayışın gerek 430 sayılı Tevhid-i Tedrisat yasası gerekse 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'yla halen yürürlükte olmasıdır. 14.06.1973 yılında kabul edilen ve hâlâ yürürlükte olan 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu ve yine 1979 yılında kabul edilen Millî Güvenlik Bilgisi ve Öğretimi Yönetmeliği'nin genel ve özel amaçları incelendiğinde Türk eğitim sisteminin dayandığı temel ideoloji kendini göstermektedir. Tevhid-i Tedrisat Kanunu'ndan tam 50 yıl sonra politikası ve amaçları belirlenen Türk eğitim sisteminin "temel eğitim anlayışı", aradan uzun yıllar geçmesine rağmen hâlâ muhafaza edilmektedir. Bu süreçte eğitimin birçok alanında değişiklik yapılmış olmasına rağmen Türkiye'deki mevcut eğitim sistemi özü itibarıyla hâlâ militarist ve tektipçi bir anlayışa hizmet etmektedir.

1924 yılında 430 sayılı kanunla "Türkiye dâhilinde bütün müessesatı ilmiye ve tedrisiye Maarif Vekâletine merbuttur" denilerek kabul edilen ve yürürlüğe sokulan ve hâlâ mevcut Anayasa'nın 174. maddesiyle koruma altında tutulan Tevhid-i Tedrisat Kanunu, aradan 87 yıl geçmesine rağmen geçerliliğini muhafaza eden bir kanundur. Kısaca "eğitim birliği" olarak da bilinen Tevhid-i Tedrisat Kanunu'na göre, bütün okullar devletin denetimine girmiştir. Askeri okullar her ne kadar bu kanundan muaf tutulsalar da kanuna göre Türkiye'de hiç kimse etnik ve dini okul açamaz. Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun çıkarılmasına neden olan en önemli etken kuşkusuz Osmanlı eğitim sisteminin millî kültürün oluşmasına engel olduğu inancıydı.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Tektipçi eğitim anlayışı çok kültürlü toplumlarda her bakımdan dünyanın gerisinde kalmanın ve gittikçe gerilemenin göstergesidir. Türkiye eğitim faaliyetlerini ne yazık ki hâlâ ulus devletçi bir zihniyetle sürdürmeye çalışmaktadır. Bakıldığında eğitime rengini veren kanun ve yönetmeliklerin çok eski olduğu ve tek parti zihniyetinin ürünü bir anlayışla işlevselleştirildiği görülmektedir. Bu bakımdan Türkiye'deki mevcut eğitim anlayışının eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirilmesine ihtiyaç vardır.

Madde 2- Yürürlük maddesidir.

Madde 3- Yürütme maddesidir.

**TEVHİD-İ TEDRİSAT KANUNUN KALDIRILMASI HAKKINDA KANUN
TEKLİFİ**

MADDE 1- 03.03.1924 tarih ve 430 sayılı **Tevhid-i Tedrisat Kanunu** yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 2- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- Bu kanun hükümleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından yürütülür.